

QUY ĐỊNH CỦA LUẬT PHÁP
QUỐC TẾ VỀ CHỐNG

KHAI THÁC HẢI SẢN

BẤT HỢP PHÁP, KHÔNG KHAI BÁO
VÀ KHÔNG THEO QUY ĐỊNH (IUU)

KHAI THÁC IUU LÀ GÌ?

IUU? Theo thuật ngữ quốc tế, IUU (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing) nghĩa là hoạt động đánh bắt cá trái phép, không báo cáo và không theo quy định. Đây là hoạt động đánh bắt cá trái với các biện pháp bảo tồn và quản lý ở khắp nơi trên thế giới.

IUU lần đầu tiên được đưa ra thảo luận tại Ủy ban của Công ước về bảo tồn tài nguyên sinh vật tại Nam Cực vào năm 1980.

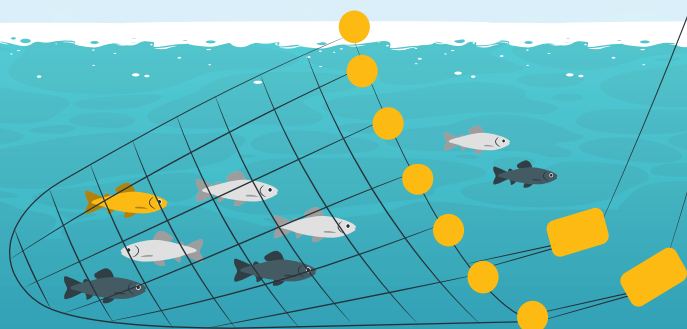

Sau đó tiếp tục được nhắc đến trong Nghị quyết số 55/7 của Đại Hội đồng Liên Hợp quốc ban hành năm 2001.

Ngoài việc bày tỏ mối lo ngại của cộng đồng quốc tế về các tác hại nghiêm trọng mà IUU gây ra cho môi trường biển cũng như việc quản lý và bảo tồn tài nguyên sinh vật biển, Nghị quyết cũng kêu gọi các nước hợp tác để thông qua một kế hoạch hành động quốc tế được xây dựng trong khuôn khổ Tổ chức Nông Lương Liên Hợp quốc (FAO) để chống lại hành vi IUU.

Thực hiện đề xuất đó của Đại hội đồng, vào năm 2001, FAO đã ban hành Chương trình hành động quốc tế nhằm ngăn ngừa, phòng tránh và loại bỏ các hành vi đánh bắt cá bất hợp pháp, không được báo cáo và không được kiểm soát (International Plan of Action to Prevent, Deter, and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing - FAO - IPOA IUU), trong đó chính thức ghi nhận IUU là thuật ngữ được hợp thành bởi **3 hành vi** gồm:

• Khai thác bất hợp pháp (Illegal)

- Tàu khai thác ở vùng biển thuộc quyền tài phán của một quốc gia mà không được phép, hoặc trái với qui định của nước đó.
- Tàu của các nước thành viên RFMOs khai thác trái với các qui định của RFMO đó.
- Vi phạm các qui định quốc gia hoặc nghĩa vụ quốc tế, bao gồm cả các nước có hợp tác với RFMO đó.

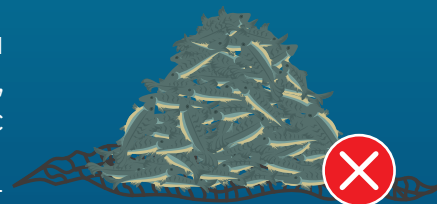
• Khai thác không báo cáo (Unreported)

- Khai thác mà không báo cáo hoặc báo cáo sai với cơ quan có thẩm quyền, trái với qui định của quốc gia.
- Khai thác trong vùng nước thẩm quyền của RFMO mà không báo cáo, báo cáo sai, trái với qui trình báo cáo của RFMO đó.

• Khai thác không theo qui định (Unregulated)

- Khai thác trong vùng nước thẩm quyền của RFMO của tàu không có quốc tịch, tàu của quốc gia không là thành viên, hoặc của tổ chức khai thác không phù hợp hoặc trái với các CMMs của RFMO.
- Ở những vùng hoặc đàn cá không có các CMMs, các hoạt động khai thác không phù hợp với trách nhiệm quốc gia theo qui định quốc tế.

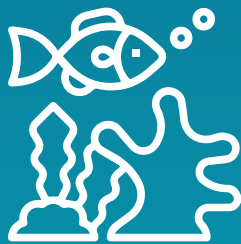
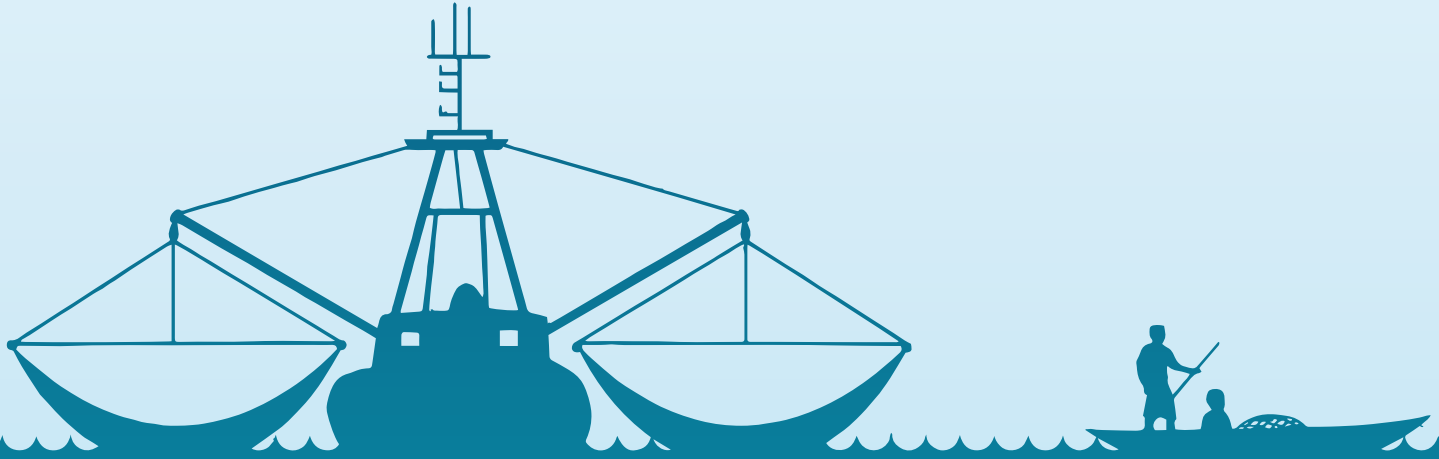
Ghi chú:

RFMOs: Tổ chức quản lý nghề cá khu vực

CMMs: Các biện pháp quản lý và bảo tồn.

TÁC HẠI CỦA KHAI THÁC IUU

Khai thác hải sản bất hợp pháp, không khai báo và không theo quy định (IUU) để lại những ảnh hưởng rất nghiêm trọng đến các quốc gia ở rất nhiều khía cạnh.

**NGUỒN LỢI
VÀ HỆ SINH THÁI**

**AN NINH LƯƠNG THỰC
VÀ LỢI ÍCH KINH TẾ**

**THỰC THI QUYỀN
TÀI PHÁN QUỐC GIA**

CÔNG BẰNG XÃ HỘI

**TỘI PHẠM
XUYÊN QUỐC GIA**

Khai thác IUU vẫn là một trong mối đe dọa lớn nhất đến nguồn lợi và hệ sinh thái biển do môi trường sống dễ bị tổn thương bởi việc sử dụng những phương tiện đánh bắt bị cấm, cũng như việc loại bỏ các loài cá không phải là mục tiêu đánh bắt, sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự sinh trưởng của nguồn tài nguyên sinh vật biển. Mặt khác, hàng năm có khoảng 8 triệu tấn rác thải nhựa ra biển, trong đó có tới 10% là do các tàu đánh bắt và hỗ trợ đánh bắt IUU vứt bỏ ngư cụ sau khi đánh bắt và hoạt động dài ngày trên biển. Các ngư cụ bị vứt bỏ đó chính là những “cạm bẫy” giết chết các loài sinh vật, đặc biệt là các rạn san hô, các loài có nguy cơ tuyệt chủng và dễ bị tổn thương.

Khai thác IUU được tìm thấy trong tất cả các loại hình và quy mô của nghề cá; nó xảy ra cả trên biển cả và trong các khu vực thuộc quyền tài phán quốc gia, IUU phá vỡ những nỗ lực thực thi quyền tài phán của quốc gia và khu vực trong việc bảo tồn và quản lý nguồn lợi thủy sản; nó liên quan đến tất cả các khía cạnh và giai đoạn đánh bắt cá, thậm chí nó còn liên quan đến tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia.

Đánh bắt IUU còn đe dọa đến sinh kế, làm trầm trọng thêm tình trạng đói nghèo và làm gia tăng tình trạng mất an ninh lương thực, ảnh hưởng trực tiếp đến lợi ích kinh tế của mỗi quốc gia.

HỆ THỐNG CÁC QUY ĐỊNH CỦA LUẬT PHÁP QUỐC TẾ VỀ IUU

Xuất phát từ những tác động tiêu cực và sự gia tăng của các hành vi IUU, ngay từ sớm, các quốc gia và tổ chức quốc tế đã tập trung xây dựng các thỏa thuận quốc tế ở các mức độ khác nhau với mong muốn hạn chế và tiến tới xóa bỏ IUU trong đời sống quốc tế.

IUU ĐƯỢC QUY ĐỊNH TRONG CÁC HỆ THỐNG LUẬT PHÁP QUỐC TẾ SAU

Unclos 1982 của Liên
Hợp quốc và CMMS
của RFMOs.

IPOA-IUU của FAO,
2001.

Qui định 1005/2008
của EC.

PSMA của FAO, 2016.

AN-IUU từ 2020.

RPOA-IUU từ 2007
ĐNÁ.

QUY ĐỊNH VỀ IUU CỦA ỦY BAN CHÂU ÂU (EC)

QUY ĐỊNH

Ngày 29/9/2008, Ủy ban Châu Âu (EC) đã ban hành Quy định số 1005/2008 có hiệu lực từ ngày 01/01/2010 nhằm thiết lập một hệ thống trên toàn Châu Âu (EU) để phòng ngừa, ngăn chặn và loại bỏ việc nhập khẩu các sản phẩm thủy sản bị khai thác IUU vào thị trường EU.

Theo Ủy ban Châu Âu hoạt động khai thác IUU là mối đe dọa lớn nhất đến việc duy trì, bảo tồn các nguồn lợi thủy sản và đa dạng sinh thái biển, gây ra những tác động nghiêm trọng về môi trường cũng như kinh tế - xã hội trên phạm vi toàn thế giới.

Nguyên nhân của khai thác IUU là do thiếu cơ chế kiểm soát, truy suất nguồn gốc khiến các sản phẩm thủy sản khai thác thuộc diện IUU dễ dàng được chuyển qua thị trường EU.

TỪ NHỮNG LÝ DO TRÊN, VIỆC XÂY DỰNG, BAN HÀNH VÀ THỰC HIỆN QUY ĐỊNH IUU LÀ CẦN THIẾT, THỂ HIỆN TRÁCH NHIỆM CỦA EC ĐỐI VỚI CỘNG ĐỒNG QUỐC TẾ TRONG CÁC NỖ LỰC NGĂN CHẶN HOẠT ĐỘNG ĐÁNH BẮT CÁ IUU.

QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG VÀ THÔNG QUA QUY ĐỊNH VỀ IUU CỦA ỦY BAN CHÂU ÂU

NĂM 2002

Ủy ban Châu Âu thông qua kế hoạch để triển khai một Kế hoạch hành động quốc tế của Tổ chức Nông Lương Liên Hợp quốc (FAO) nhằm phòng ngừa, ngăn chặn và loại bỏ các hoạt động đánh bắt cá bất hợp pháp, không có báo cáo và không theo quy định.

NĂM 2007

Ủy ban Châu Âu tổ chức thực hiện quá trình tham vấn về Quy định chống khai thác hải sản bất hợp pháp, không báo cáo và không theo quy định (IUU). Văn bản đề xuất về Quy định IUU được thông qua vào tháng 10/2007.

NĂM 2008

Ngày 24/06/2008, Quy định chống khai thác bất hợp pháp, không báo cáo và không theo quy định (IUU) đã đạt được sự đồng thuận chính trị trong EU và sau đó được Hội đồng Châu Âu chính thức thông qua ngày 29/09/2008 tại Quyết định số 1005/2008.

QUY ĐỊNH CHỐNG KHAI THÁC BẤT HỢP PHÁP, KHÔNG BÁO CÁO VÀ KHÔNG THEO QUY ĐỊNH (IUU) CHÍNH THỨC CÓ HIỆU LỰC TỪ NGÀY 01/01/2010.

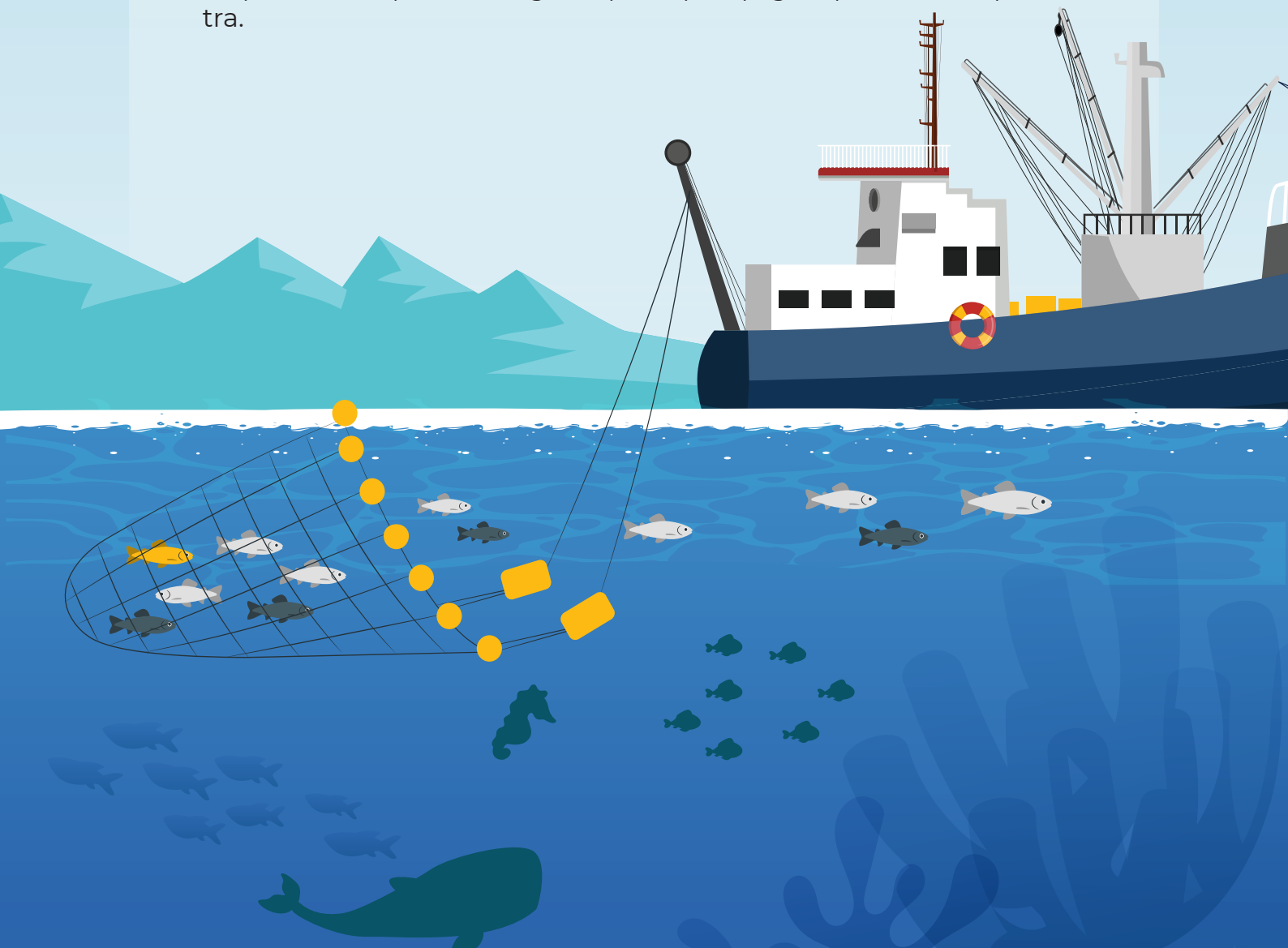

NGUYÊN TẮC CHUNG

Quy định sẽ áp dụng đối với:

- Mọi tàu đánh bắt không phân biệt cờ hiệu hay quốc tịch của tàu đó.
- Mọi hoạt động đánh bắt cá tại tất cả các vùng nước đại dương.
- Tất cả các sản phẩm thủy sản được chế biến hoặc chưa qua chế biến (không bao gồm các sản phẩm được nêu trong Phụ lục I của Quy định IUU).

Theo quy định, một cá nhân hoặc tổ chức khai thác hải sản được cho là vi phạm IUU nếu có dấu hiệu vi phạm các quy định về mặt quản lý và bảo tồn, được áp dụng tại khu vực liên quan, hoặc việc khai thác hải sản không có giấy phép hợp lệ, được thực hiện trong vùng biển gần; thực hiện vào mùa cấm đánh bắt; sử dụng các phương tiện đánh bắt bị cấm; không chấp hành các quy định bắt buộc về chế độ báo cáo, giả mạo nhận dạng hoặc cản trở việc điều tra.

MỘT SỐ NỘI DUNG ĐÁNG CHÚ Ý TRONG QUY ĐỊNH VỀ KHAI THÁC IUU CỦA EC

Một trong những nội dung đáng chú ý nhất trong quy định của EC về khai thác IUU là điều khoản cho phép cấm nhập khẩu hoặc cập cảng đối với các quốc gia hoặc tàu cá không có hành động công khai, rõ ràng trong việc chống khai thác IUU. Trên cơ sở này, EC sẽ cảnh báo “thẻ vàng” đối với một số quốc gia và “thẻ đỏ” - hình thức trừng phạt thương mại thực tế - đối với các nước chưa có đủ sự nỗ lực trong việc quản lý nghề cá và ngăn chặn khai thác IUU.

Theo đó, yêu cầu các nước thành viên của EU xử phạt đối với bất kỳ cá nhân hay tổ chức có cơ sở tại EU nào có liên quan đến hoạt động khai thác và xuất, nhập khẩu các sản phẩm IUU, bằng các biện pháp trừng phạt hiệu quả, tương xứng và có tính ngăn chặn.

CÁC TRƯỜNG HỢP LIÊN QUAN GỒM

Các tàu khai thác của EU đã tham gia trực tiếp vào hoạt động khai thác IUU.

Các tàu không mang cờ EU nhưng thuộc sở hữu của EU.

Các công dân EU hưởng lợi về mặt tài chính từ lợi nhuận của họ.

Quy định này cấm mọi công dân EU tham gia hoặc ủng hộ các hoạt động đánh bắt IUU dưới bất kỳ quốc tịch nào, trực tiếp hoặc gián tiếp, và quy định các biện pháp trừng phạt trong trường hợp vi phạm các điều khoản này.

Trong trường hợp vi phạm, các nước EU phải áp dụng mức phạt tối đa gấp 5 lần giá trị các sản phẩm thủy sản được cho là vi phạm và gấp 8 lần giá trị các sản phẩm thủy sản trong trường hợp vi phạm lặp đi lặp lại trong vòng 5 năm.

CÁC HÀNH VI KHAI THÁC IUU VI PHẠM QUY ĐỊNH CỦA EC

GỒM 12 HÀNH VI

1

Đánh bắt mà không có giấy phép hợp lệ, không được quốc gia tàu treo cờ hay quốc gia ven biển có liên quan cấp phép hay cho phép.

2

Không hoàn thành nghĩa vụ lưu và báo cáo dữ liệu liên quan, bao gồm dữ liệu được truyền bởi hệ thống giám sát tàu qua vệ tinh, hoặc thông báo trước theo quy định.

3

Đánh bắt trong khu vực khép kín, vào thời điểm mùa vụ đã kết thúc, không được cấp hoặc sau thời hạn được cấp hạn ngạch, đánh bắt quá độ sâu cho phép.

CÁC HÀNH VI KHAI THÁC IUU VI PHẠM QUY ĐỊNH CỦA EC

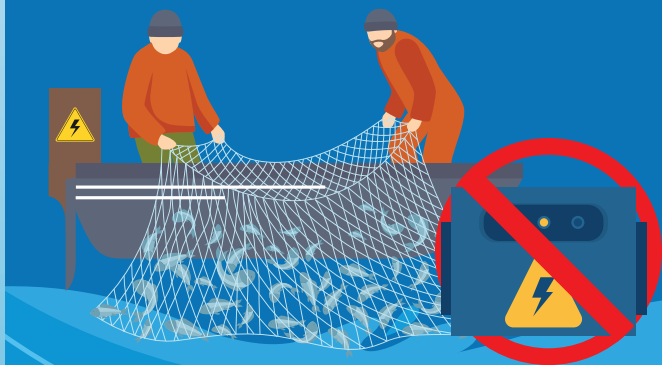
4

Đánh bắt loài được tạm dừng đánh bắt hoặc loài cấm đánh bắt.

5

Sử dụng công cụ đánh bắt bị cấm hoặc không đúng quy định.

6

Làm giả hay che giấu dấu vết, danh tính hay đăng kiểm.

CÁC HÀNH VI KHAI THÁC IUU VI PHẠM QUY ĐỊNH CỦA EC

7

Che giấu, giả mạo hay hủy chứng cứ liên quan đến một công tác điều tra.

8

Cản trở công việc của lực lượng chức năng thực hiện nhiệm vụ giám sát, kiểm tra sự tuân thủ đối với các biện pháp bảo tồn và quản lý hay cản trở công việc của quan sát viên thực hiện nhiệm vụ theo quy định.

9

Đưa lên khoang, vận chuyển cá nhỏ quá cỡ, trái với điều luật hiện đang có hiệu lực.

CÁC HÀNH VI KHAI THÁC IUU VI PHẠM QUY ĐỊNH CỦA EC

10

Vận chuyển hoặc cùng tham gia hoạt động đánh bắt, hỗ trợ hay tiếp ứng cho các tàu đánh bắt đã được xác định có thực hiện hành vi khai thác IUU, đặc biệt là các tàu đã bị đưa vào danh sách tàu đánh bắt bất hợp pháp, không báo cáo và không theo quy định của EU hoặc của một tổ chức quản lý nghề cá khu vực.

11

Thực hiện hoạt động đánh bắt trong khu vực quản lý của một tổ chức quản lý nghề cá khu vực theo cách thức không phù hợp hoặc trái với các biện pháp bảo tồn và quản lý của tổ chức; treo cờ của quốc gia không phải là thành viên của tổ chức; không hợp tác với tổ chức theo đúng quy định.

12

Tàu không mang quốc tịch, theo luật quốc tế, là tàu không được phép treo cờ của quốc gia nào, và theo Điều 92 Công ước của Liên Hợp quốc về Luật biển năm 1982, là tàu treo cờ của hai hay nhiều hơn hai quốc gia mà nó sử dụng theo sở thích của mình và do đó hoạt động trên biển mà không được quản lý.

CÁC TRƯỜNG HỢP BỊ TỪ CHỐI NHẬP KHẨU VÀO EU

7 trường hợp Cơ quan có chức năng của các nước thành viên EU sẽ từ chối nhập khẩu vào cộng đồng này các sản phẩm thủy sản nếu xác định:

Bên nhập khẩu không thể trình Giấy chứng nhận khai thác sản phẩm thủy sản liên quan hay hoàn thành mọi nghĩa vụ theo quy định.

Sản phẩm dự kiến nhập khẩu không cùng chủng loại với sản phẩm ghi trong Giấy chứng nhận khai thác.

Giấy chứng nhận khai thác không được chứng thực bởi cơ quan có thẩm quyền của quốc gia mà tàu treo cờ.

Giấy chứng nhận khai thác không cung cấp đầy đủ mọi thông tin yêu cầu.

Bên nhập khẩu không thể chứng minh sản phẩm thủy sản tuân thủ các điều kiện theo quy định.

Tàu đánh bắt thể hiện trên Giấy chứng nhận khai thác là tàu thực hiện đánh bắt đã bị đưa vào Danh sách tàu đánh bắt bất hợp pháp, không báo cáo và không theo quy định.

Giấy chứng nhận khai thác được chứng thực bởi cơ quan chức năng của quốc gia tàu treo cờ mà quốc gia đã được xác định là quốc gia không hợp tác trong việc chống khai thác IUU.

QUY ĐỊNH CHỐNG KHAI THÁC IUU CỦA MỘT SỐ QUỐC GIA

STT	QUỐC GIA	PHẠT TIỀN	HÌNH SỰ
1	 MALAYSIA	 Đến 5,5 tỷ đồng	 Tù đến 1 năm
2	 INDONESIA	 Đến 38 tỷ đồng	 Tù đến 7 năm
3	 THAILAND	 Đến 21 tỷ đồng	 Tù đến 2 năm
4	 PHILIPPINES	 Đến 55 tỷ đồng	 Tù đến 3 năm
5	 BRUNEI	 Đến 1,6 tỷ đồng	 Tù đến 5 năm
6	 QUỐC ĐẢO KHÁC	 Từ 2,3 tỷ trở lên	 Tù đến 5 năm

KINH NGHIỆM CHỐNG KHAI THÁC IUU CỦA MỘT SỐ NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI

ĐỐI VỚI THÁI LAN

Để gỡ “thẻ vàng”, Thái Lan đã tập trung các giải pháp mạnh mẽ để cải cách tương đối triệt để hệ thống quản lý nghề cá của mình theo hướng phát triển nghề cá bền vững và có trách nhiệm, đặc biệt là các nỗ lực về cải cách thể chế, pháp lý, nguồn nhân lực đáp ứng được các trách nhiệm, và các quy định của luật pháp quốc tế mà Thái Lan cam kết thực hiện, cụ thể một số giải pháp chính như sau:

Sửa đổi ngay lập tức khung pháp lý đáp ứng được các yêu cầu quốc tế trong việc tuân thủ chặt chẽ các quy định quốc tế về quản lý nghề cá như biện pháp quốc gia treo cờ, biện pháp quốc gia có cảng, biện pháp quốc gia ven biển, biện pháp thị trường đi kèm với một khung xử phạt nghiêm ngặt, với mức xử phạt cao nhất tương đương với 22 tỷ đồng Việt Nam.

Thực hiện cải tổ bộ máy, trong đó tổ chức bộ máy tăng thêm 10 đầu mối từ 14 lên 24 đầu mối ở Trung ương với khoảng gần 2.000 cán bộ được tăng cường thêm cho công tác chống khai thác IUU.

Thành lập 31 trung tâm Kiểm soát tàu cá ra vào cảng ở 22 tỉnh ven biển để tăng cường công tác thanh kiểm tra đối với 6000 tàu cá thuộc diện kiểm soát để kiểm soát nghề cá.

Đầu tư khoảng 125 triệu USD trong gần 4 năm để triển khai thực hiện các khuyến nghị của EC về IUU.

Thành lập Ban Chỉ đạo quốc gia chống khai thác IUU do 01 Phó Thủ tướng làm Trưởng ban.

ĐỐI VỚI PHILIPPINES

Mặc dù lý do bị cảnh báo “thẻ vàng” chủ yếu tập trung vào các đội tàu khai thác cá ngừ, đặc biệt là đội tàu khai thác tại vùng nước thẩm quyền của Tổ chức quản lý nghề cá khu vực Trung Tây, Thái Bình Dương, tuy nhiên Philippines cũng đã nỗ lực hết sức để thực hiện các giải pháp đồng bộ triệt để để có thể thành công dỡ bỏ thẻ vàng sau 11 tháng, cụ thể một số giải pháp nổi bật như sau:

Ban hành một Đạo luật riêng có tên “Luật Ngăn ngừa, Giảm thiểu và Xoá bỏ Khai thác IUU” hay còn gọi là Đạo Luật 2015 phù hợp với các quy định quốc tế về quản lý nghề cá bền vững và chống khai thác IUU với mức xử phạt cao nhất tương đương với 40 tỷ đồng Việt Nam.

Quy định Tổ chức Bộ máy ngay trong Luật này trong đó quy định Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp đồng thời là Tổng cục trưởng Tổng cục Thủy sản; lập Ban xét xử hành chính và thành lập Ủy ban liên bộ thực hiện Đạo Luật này.

Thành lập quỹ quản lý thủy sản giao cho Tổng cục Thủy sản quản lý, nguồn của Quỹ được lấy từ tiền phạt các vụ việc vi phạm các quy định của Đạo Luật 2015 và phân bổ theo phần trăm cho các hạng mục công việc như: 50% cho các địa phương, khu vực xảy ra vi phạm; 20% cho các hoạt động nâng cao năng lực và hoạt động của các lực lượng chức năng...

ĐƯỢC THỰC HIỆN BỞI

BỘ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
CỤC THÔNG TIN ĐỐI NGOẠI